นางสาวสุทธิมาตร จันทร์แดง
นิติกรชำนาญการ สำนักกฎหมาย

▶ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๖

- ให้ไว้ ณ วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
- ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๖ เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๑๑๙ ก หน้า ๑

หลักการและเหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อให้รัฐสภาพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อรัฐสภาได้โดยตรง และมาตรา ๑๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๒๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้การเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญโดยสรุป

๑) ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒

๒) บทนิยาม (มาตรา ๔)

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“ผู้ริเริ่ม” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เริ่มดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา

๓) วิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

๓.๑) **ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย** (มาตรา ๕)

กฎหมายได้กำหนด**ให้ผู้ที่จะมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น ต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในวันที่ยื่นคำร้องขอต่อประธานรัฐสภา** โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่รวมกันเข้าชื่อเสนอต้องมีจำนวนรวมกันได้ ดังนี้

(๑) ถ้าเป็น**กรณีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวมกันไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน**

(๒) ถ้าเป็น**กรณีการเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวมกันไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน**

๓.๒) การดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ถึงวรรคสาม)

ใน**การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา ต้องมีผู้ริเริ่มซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน**เพื่อดำเนินการจัดให้มีการรวบรวมลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบเป็นหนังสือพร้อมด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยบันทึกหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บันทึกเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๒) รายชื่อของผู้ริเริ่มพร้อมด้วยสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้นั้น

สำหรับในกรณีที่ผู้ริเริ่มประสงค์จะให้**สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือในการจัดทำร่างกฎหมายแก่ประชาชน**

ยกร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้ก่อนที่จะแจ้งประธานรัฐสภาทราบ ก็ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย หรือหน่วยงานนั้นดำเนินการให้ตามควรแก่กรณีโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ในการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามกฎหมายนี้ อาจขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองตามกฎหมายว่าด้วยสภาพัฒนาการเมืองได้

๓.๓) การตรวจสอบหลักการและเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๖ วรรคสี่ และวรรคห้า และมาตรา ๘)

ร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาได้นั้น กล่าวคือ

กรณีเป็นร่างพระราชบัญญัติ จะต้องเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการและเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยหรือแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๕) (มาตร ๖ และมาตรา ๘)

กรณีเป็นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ กฎหมายได้กำหนดไว้ว่าจะเสนอมิได้ (มาตรา ๑๒)

นอกจากนี้แล้ว หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนี้ จะต้องกำหนดโดยชัดเจนและต้องแบ่งเป็นมาตรา ซึ่งแต่ละมาตรามีบทบัญญัติที่จะเข้าใจได้ว่ามีความประสงค์จะตรากฎหมายในเรื่องใด และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

(๑) บันทึกหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๒) บันทึกเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น หากร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีหลักการและเนื้อหาไม่เป็นไปตามหลักการข้างต้น กฎหมายได้กำหนดให้ประธานรัฐสภาแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ริเริ่มทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง พร้อมทั้งส่งเรื่องคืนให้ผู้ริเริ่ม

ทั้งนี้ **ก่อนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงลายมือชื่อร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามข้อ ๕.๑) ผู้ริเริ่ม**

จะแก้ไขร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามข้อ ๓.๒) (๑) ก็ได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและบันทึกประกอบที่แก้ไขใหม่

๔) การรวบรวมรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (มาตรา ๗)

เมื่อดำเนินการตามข้อ ๓.๒) และข้อ ๓.๓) แล้ว ให้ผู้ริเริ่มดำเนินการชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภาได้ โดยในเอกสารการลงลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกแผ่นนั้น ต้องปรากฏข้อความให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงลายมือชื่อทราบว่าเป็นการลงลายมือชื่อเพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญใด และสามารถตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ที่ใด รวมทั้งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อสกุล และหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ลงลายมือชื่อด้วย

นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งลงลายมือชื่อต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้นั้น

๕) การยื่นคำร้องขอต่อประธานรัฐสภา

๕.๑) เอกสารแนบคำร้องขอ (มาตรา ๙)

เมื่อมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติได้จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน หรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้จำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คนครบแล้ว **ให้ผู้ริเริ่มดำเนินการยื่นคำร้องขอต่อประธานรัฐสภา โดยต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้ยื่นมาพร้อมกับคำร้องขอด้วย**

(๑) สำเนาร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและบันทึกประกอบตามข้อ ๓.๒) (๑) หรือบันทึกประกอบในกรณีที่ผู้ริเริ่มได้ขอแก้ไขร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญก่อนที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะร่วมลงลายมือชื่อ เพื่อให้ผู้ริเริ่มยื่นคำร้องต่อเสนอต่อประธานรัฐสภาที่ตามข้อ ๓.๓)

(๒) เอกสารการลงลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งพร้อมด้วยสำเนาบัตรตามข้อ ๔)

(๓) รายชื่อของผู้แทนของผู้ซึ่งเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจำนวนไม่เกิน ๖๐ คนตามที่ผู้ริเริ่มกำหนด

๕.๒) การตรวจสอบรายชื่อ (มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง)

เมื่อประธานรัฐสภาได้รับคำร้องขอตามข้อ ๕.๑) แล้ว ให้ประธานรัฐสภาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของเอกสารให้แล้วเสร็จ

ภายใน ๔๕ วัน ในกรณีที่ปรากฏว่า

(๑) เอกสารมีลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ คนในกรณีที่เป็นการเสนอร่างพระราชบัญญัติ หรือ

(๒) เอกสารมีลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่ถึง ๕๐,๐๐๐ คนในกรณีที่เป็นการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือ

(๓) มีเอกสารไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน

ก็ให้ประธานรัฐสภาแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ริเริ่มเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนต่อไป **แต่ในกรณีที่เห็นว่าเอกสารมีความถูกต้องครบถ้วนแล้ว**ก็ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และจัดเอกสารไว้เพื่อให้ประชาชนได้ตรวจสอบ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และให้มีหนังสือแจ้งไปยังผู้มีรายชื่อนั้นด้วย

๕.๓) การคัดค้านรายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (มาตรา ๑๐ วรรคสอง และวรรคสาม)

ในกรณีที่ผู้ใดมีชื่อเป็นผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามประกาศ แต่มิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วย กฎหมายกำหนด**ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้ง** เพื่อให้ขีดฆ่าชื่อตนเองออกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้มีการประกาศ แต่หากพ้นกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ถือว่ารายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้นเป็นรายชื่อที่ถูกต้อง

๕.๔) การเพิ่มเติมรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (มาตรา ๑๑)

<u>ในกรณีที่ลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติมีจำนวนไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ คนหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่ถึง ๕๐,๐๐๐ คน</u> ให้ประธานรัฐสภาแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ริเริ่มทราบเพื่อดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมให้ถึง ๑๐,๐๐๐ คน หรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมให้ถึง ๕๐,๐๐๐ คน แล้วแต่กรณี ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา **หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วแต่ยังมิได้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติมจนครบถ้วน กฎหมายกำหนดให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่องและคืนเรื่องและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ริเริ่ม**

ในกรณีที่ลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน หรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้นต่อไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ในกรณีที่มีคำวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอนั้นเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรองก่อน

๖) บทกำหนดโทษ (มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔)

๖.๑) ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

(๑) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งริเริ่มเข้าชื่อ ร่วมลงชื่อ ไม่ให้ลงชื่อ หรือให้ถอนชื่อในการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๒) หลอกลวง บังคับ ขู่เข็ญ หรือใช้อิทธิพลคุกคามเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมลงชื่อ ไม่ให้ลงชื่อ หรือให้ถอนชื่อในการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๓)

๖.๒) ผู้ใดลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร หรือใช้ หรืออ้างลายมือชื่อปลอมเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่แท้จริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๔)

หมายเหตุ :-

- พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

▶ พระราชบัญญัติการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๖

- ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
- ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๖ เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๑๑๙ ก หน้า ๗

หลักการและเหตุผล

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับแก่สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของผู้ส่ง ผู้ขนส่ง ผู้รับตราส่ง และบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศ ในขณะที่การรับขนของทางถนนระหว่างประเทศได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยได้ขยายความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศออกไปอย่างกว้างขวาง สมควรให้มีกฎหมายกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดในเรื่องการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะเพื่ออำนวยความสะดวกทางด้านการค้าและการขนส่งระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้ผู้ประกอบการรับขนของทางถนนของประเทศไทยสามารถแข่งขันในการให้บริการขนส่งระหว่างประเทศได้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญโดยสรุป

๑) บทนิยาม (มาตรา ๓)

“ผู้ขนส่ง” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบธุรกิจการรับขนของทางถนนเพื่อค่าระวางโดยทำสัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศกับผู้ส่ง

“ผู้ขนส่งช่วง” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ขนส่งให้ขนของตามสัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศ แม้เพียงช่วงระยะทางช่วงใดช่วงหนึ่งและให้หมายความรวมถึงลูกจ้าง ตัวแทนของผู้ขนส่งช่วง และบุคคลอื่นซึ่งผู้ขนส่งช่วงได้มอบหมายช่วงต่อไปให้ทำการรับขนของนั้นด้วย ไม่ว่าจะมีการมอบหมายช่วงกันไปกี่ทอดก็ตาม

“ผู้ส่ง” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นคู่สัญญากับผู้ขนส่งในสัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศ

“ผู้รับตราส่ง” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีชื่อระบุไว้ในใบตราส่งให้เป็นผู้รับตราส่งหรือเป็นผู้มีสิทธิในการรับของจากผู้ขนส่ง

“รถ” หมายความว่า รถยนต์ รถยนต์ที่เชื่อมติดกัน รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

“ของ” หมายความว่า สังหาริมทรัพย์ สัตว์ รวมทั้งภาชนะขนส่งที่ผู้ส่งเป็นผู้จัดหามาเพื่อใช้ในการขนส่ง

“หน่วยสิทธิพิเศษถอนเงิน” หมายความว่า หน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจและกำหนดการปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับสิทธิพิเศษถอนเงินในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

“ค่าระวาง” หมายความว่า บำเหน็จที่ต้องจ่ายเพื่อการรับขนของ

“ค่าธรรมเนียมการรับขน” หมายความว่า ค่าระวาง และบรรดาค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้นจากการรับขนของ

“ใบตราส่ง” หมายความว่า เอกสารที่ผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งเพื่อเป็นหลักฐานแห่งสัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศและเป็นหลักฐานในการรับมอบของ

๒) ขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมาย (มาตรา ๔ และมาตรา ๕)

(๑) กฎหมายนี้ให้ใช้บังคับแก่การรับขนของทางถนนด้วยรถจากสถานที่ที่ผู้ขนส่งรับมอบของในราชอาณาจักรไปยังสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบของนอกราชอาณาจักร หรือจากสถานที่ที่ผู้ขนส่งรับมอบของนอกราชอาณาจักรมายังสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบของในราชอาณาจักร หรือจากสถานที่ที่ผู้ขนส่งรับมอบของในประเทศหนึ่งไปยังสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบของในอีกประเทศหนึ่งโดยผ่านเข้ามาในราชอาณาจักร และให้ใช้บังคับแก่การรับขนของทางถนนระหว่างประเทศด้วยรถที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย เว้นแต่กรณีที่คู่สัญญาระบุให้ใช้กฎหมายของประเทศอื่นหรือกฎหมายระหว่างประเทศก็ให้บังคับเป็นไปตามนั้น (มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง)

(๒) กฎหมายนี้ไม่ใช้บังคับแก่การรับขนไปรษณียภัณฑ์ระหว่างประเทศ (มาตรา ๔ วรรคสอง)

(๓) ในกรณีที่การรับขนของทางถนนด้วยรถมีการขนส่งทางอื่นด้วย ไม่ว่าจะเป็นทางรถไฟ ทางน้ำ หรือทางอากาศ โดยไม่มีการขนถ่ายของลงจากรถ ให้ถือว่าเป็นการรับขนของทางถนนตาม (๑) (มาตรา ๔ วรรคสาม)

(๔) กฎหมายนี้ไม่ใช้บังคับแก่การสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้าที่เกิดขึ้นในระหว่างการขนส่งทางอื่นตาม (๓) หากผู้ขนส่งพิสูจน์ได้ว่าการสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้านั้นมิได้เกิดจากการกระทำหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาของผู้ขนส่ง แต่เกิดจากเหตุอื่นซึ่งอาจเกิดขึ้นได้กับการขนส่งทางอื่น ให้ความรับผิดของผู้ขนส่งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา ๕)

๓) สัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศ (หมวด ๑ มาตรา ๗ ถึงมาตรา ๑๓)

๓.๑) ลักษณะของสัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศ

สัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศ คือ "สัญญาที่ผู้ขนส่งตกลงที่จะดำเนินการหรือจัดให้มีการขนส่งของทางถนน จากสถานที่ในประเทศหนึ่งไปยังสถานที่ในอีกประเทศหนึ่งโดยผู้ส่งตกลงที่จะชำระค่าระวางให้แก่ผู้ขนส่ง" (มาตรา ๗)

โดยข้อกำหนดใดในสัญญา ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือมีผลไม่ว่าโดยตรงหรือโดยปริยายเป็นการปลดเปลื้องหน้าที่หรือความรับผิดของผู้ขนส่ง ทำให้เสื่อมสิทธิแก่ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ หรือกำหนดให้มีการทำการประกันภัยเพื่อประโยชน์ของผู้ขนส่ง กฎหมายกำหนดให้ข้อกำหนดนั้นเป็นโมฆะ แต่ความดังกล่าวมานี้ไม่ตัดสิทธิคู่สัญญาที่จะกำหนดหน้าที่และความรับผิดของผู้ขนส่งไว้ไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ (มาตรา ๘)

๓.๒) หลักเกณฑ์ในการออกใบตราส่งให้แก่ผู้ขนส่ง

การรับขนของทางถนนระหว่างประเทศ ผู้ขนส่งต้องออกใบตราส่งให้แก่ผู้ส่ง ถ้าหากผู้ขนส่งมิได้ออกใบตราส่ง หรือใบตราส่งมีความบกพร่องหรือสูญหายย่อมไม่กระทบต่อความมีอยู่หรือความถูกต้องของสัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศ และให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายนี้ (มาตรา ๙)

โดยใบตราส่งให้จัดทำเป็นต้นฉบับจำนวน ๓ ฉบับ โดยฉบับที่ ๑ ให้มอบแก่ผู้ส่ง ฉบับที่ ๒ ให้ติดไปกับของ และฉบับที่ ๓ ให้เก็บไว้ที่ผู้ขนส่ง โดยผู้ส่งและผู้ขนส่ง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ส่งหรือผู้ขนส่ง ต้องลงลายมือชื่อในใบตราส่ง การลงลายมือชื่อนั้นให้หมายความรวมถึงการลงลายมือชื่อที่ปรากฏในเอกสารทางโทรสาร การประทับตรา การใช้สัญลักษณ์ การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใดตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา ๑๐)

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการบรรทุกของไว้ในรถต่างคัน หรือเป็นของต่างชนิดกันหรือแบ่งของที่ขนส่งออกเป็นหลายส่วน ผู้ส่งมีสิทธิเรียกให้ผู้ขนส่งออกใบตราส่งสำหรับรถแต่ละคัน ของแต่ละชนิดหรือแต่ละส่วนแห่งของที่ขนส่งได้ แล้วแต่กรณี (มาตรา ๑๑)

๓.๓) รายละเอียดในใบตราส่ง (มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓)

ใบตราส่งต้องแสดงรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ส่ง

(๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้ขนส่ง และผู้ขนส่งช่วง

(๓) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับตราส่ง

(๔) สถานที่และวันที่ออกใบตราส่ง

(๕) สถานที่และวันที่รับมอบของ

(๖) สถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบของ

(๗) รายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับสภาพแห่งของ วิธีการในการบรรจุหีบห่อและรายละเอียดทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับแห่งของ ในกรณีที่ของนั้นมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้

(๘) จำนวนหีบห่อ เครื่องหมายพิเศษ และหมายเลขของหีบห่อ

(๙) น้ำหนักรวม หรือปริมาณแห่งของที่ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

(๑๐) ค่าธรรมเนียมการรับขน

(๑๑) มูลค่าแห่งของ เพื่อประโยชน์ทางด้านศุลกากร

(๑๒) คำสั่งที่จำเป็นสำหรับพิธีการทางศุลกากรและพิธีการอื่น

(๑๓) ข้อความที่กำหนดให้การรับขนของอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายนี้ หรือภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี

นอกจากนี้ ใบตราส่งอาจแสดงรายการดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

(๑) ข้อความที่กำหนดไม่ให้มีการเปลี่ยนถ่ายรถ

(๒) ค่าธรรมเนียมที่ผู้ส่งตกลงชำระนอกจากค่าธรรมเนียมการรับขน

(๓) จำนวนเงินที่ต้องชำระเมื่อมีการส่งมอบของ

(๔) การแสดงราคาของ และจำนวนเงินที่แสดงถึงส่วนได้เสียพิเศษในการส่งมอบ

(๕) คำสั่งเกี่ยวกับการประกันภัยที่ผู้ส่งให้ไว้แก่ผู้ขนส่ง

(๖) กำหนดระยะเวลาดำเนินการขนส่งให้แล้วเสร็จ

(๗) รายการของเอกสารที่ได้มอบให้แก่ผู้ขนส่ง

ทั้งนี้ คู่สัญญาอาจแสดงรายการอื่นที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ไว้ในใบตราส่งก็ได้

๔) หน้าที่และสิทธิของผู้ขนส่ง (หมวด ๒ มาตรา ๑๔ ถึงมาตรา ๑๙)

๔.๑) หน้าที่ของผู้ขนส่งในการตรวจสอบความถูกต้อง (มาตรา ๑๔)

ในการรับมอบของจากผู้ส่ง ผู้ขนส่งต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการในใบตราส่ง ปริมาณ จำนวนและน้ำหนัก สภาพภายนอกแห่งของและหีบห่อที่บรรจุของนั้น ซึ่ง**หากพบว่าของที่รับมอบแตกต่างจากรายการที่ระบุไว้ ให้ผู้ขนส่งบันทึกข้อแตกต่างไว้ในใบตราส่ง** แต่หากมิได้มีการบันทึกข้อแตกต่างไว้ ให้ถือว่าผู้ขนส่งได้รับมอบของครบถ้วนและของนั้นอยู่ในสภาพสมบูรณ์

ถ้าผู้ขนส่งไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของรายการในใบตราส่งข้างต้นได้ กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ขนส่งต้องบันทึกข้อสงวนและเหตุที่ไม่อาจตรวจสอบความถูกต้องไว้ในใบตราส่งด้วย ถ้าหากมิได้มีการบันทึกข้อสงวนไว้ กฎหมายให้สันนิษฐานว่าของและหีบห่อนั้นอยู่ในสภาพดี จำนวนหีบห่อ เครื่องหมายพิเศษ และหมายเลขของหีบห่อถูกต้องตรงตามที่ระบุไว้ในใบตราส่ง

๔.๒) กรณีการรับขนของไม่เป็นไปตามสัญญาหรือกลายเป็นพ้นวิสัย

ก. กรณีที่เกิดขึ้นก่อนที่ของจะไปถึงสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบ (มาตรา ๑๕)

ก่อนที่ของจะไปถึงสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบ **หากปรากฏการรับขนของตามสัญญากลายเป็นพ้นวิสัย หรือโดยพฤติการณ์การรับขนของยังสามารถดำเนินการต่อไปได้แต่ต้องดำเนินการแตกต่างไปจากสัญญา** ให้ผู้ขนส่งแจ้งและถามเอาคำสั่งจากผู้มีสิทธิในการจัดการของนั้นตามข้อ ๕.๓) หรือข้อ ๕.๔) แล้วแต่กรณี

แต่ถ้าผู้ขนส่งไม่สามารถแจ้งและถามเอาคำสั่งจากผู้มีสิทธิในการจัดการของ หรือได้ถามเอาคำสั่งแล้วแต่มิได้รับคำสั่งจากบุคคลดังกล่าวภายในเวลาอันควร ก็ให้ผู้ขนส่งดำเนินการได้เท่าที่จำเป็นและเกิดประโยชน์แก่ผู้มีสิทธิในการจัดการของนั้น

ข. กรณีที่ของได้ไปถึงสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบแล้ว (มาตรา ๑๖)

(๑) เมื่อของได้ไปถึงสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบแล้วนั้น หากปรากฏว่า **มีเหตุที่ทำให้ผู้ขนส่งไม่สามารถส่งมอบของให้แก่ผู้รับตราส่งได้ หรือผู้รับตราส่งปฏิเสธไม่ยอมรับมอบของ** ให้ผู้ขนส่งแจ้งและถามเอาคำสั่งจากผู้ส่ง ทั้งนี้ หากผู้ขนส่งมิได้รับคำสั่งจากผู้ส่งภายในเวลาอันควร ให้ผู้ขนส่งดำเนินการได้เท่าที่จำเป็นและเกิดประโยชน์แก่ผู้มีสิทธิในการจัดการของนั้น

(๒) **ในระหว่างที่ผู้ขนส่งยังมิได้รับคำสั่งจากผู้ส่ง** ผู้รับตราส่งอาจเรียกให้ผู้ขนส่งส่งมอบของนั้นแก่ตนได้ แม้ผู้รับตราส่งจะได้ปฏิเสธไม่ยอมรับมอบของมาก่อนแล้วก็ตาม

(๓) **หากเหตุที่ทำให้ผู้ขนส่งไม่สามารถส่งมอบของได้นั้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่ของไปถึงสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบ และผู้รับตราส่งได้เรียกให้ผู้ขนส่งส่งมอบของนั้น หรือเรียกให้ผู้ขนส่งมอบใบตราส่งฉบับที่ ๒ และได้รับมอบใบตราส่งนั้นแล้ว** อันทำให้สิทธิในการจัดการของของผู้ส่งสิ้นสุดลงตามข้อ ๕.๔) (๑) ผู้รับตราส่งมีสิทธิสั่งให้ผู้ขนส่งส่งมอบของแก่บุคคลอื่น และให้ถือว่าผู้รับตราส่งเป็นผู้ส่งและบุคคลอื่นนั้นเป็นผู้รับตราส่ง ทั้งนี้ ให้นำความใน (๑) และ (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ค. สิทธิในการนำของออกขายทอดตลาดของผู้ขนส่ง (มาตรา ๑๗)

ในกรณีที่ผู้ขนส่งไม่สามารถแจ้งและถามเอาคำสั่งจากผู้มีสิทธิในการจัดการของหรือได้ถามเอาคำสั่งแล้วแต่มิได้รับคำสั่งจากบุคคลดังกล่าว และถ้าของที่รับขนนั้นเป็นของสดเสียได้หากการหน่วงช้าไว้จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ของ หรือถ้าราคาของนั้นไม่คุ้มค่าธรรมเนียมการรับขน ผู้ขนส่งอาจนำของนั้นออกขายทอดตลาดได้ และเมื่อผู้ขนส่งได้นำเอาของออกขายทอดตลาดแล้ว ก็ให้ผู้ขนส่ง

หักเงินไว้เป็นค่าธรรมเนียมการรับขน หากมีเงินคงเหลือให้ส่งมอบให้แก่ผู้มีสิทธิในการจัดการของนั้นโดยเร็ว แต่ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวการดำเนินการดังกล่าวให้ผู้มีสิทธิในการจัดการของทราบโดยมิชักช้าด้วย

๕) หน้าที่ สิทธิ และความรับผิดของผู้ส่งและผู้รับตราส่ง (หมวด ๓ มาตรา ๒๐ ถึงมาตรา ๒๗)

๕.๑) ความรับผิดของผู้ส่งต่อผู้ขนส่ง (มาตรา ๒๐)

ผู้ส่งต้องรับผิดต่อผู้ขนส่งในความสูญหายหรือเสียหายอันเกิดจากความไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน หรือไม่เพียงพอของรายละเอียดในใบตราส่ง ดังต่อไปนี้

(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อและที่อยู่ของผู้ส่ง, ชื่อและที่อยู่ของผู้รับตราส่ง, สถานที่และวันที่รับมอบของ, สถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบของ, รายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับสภาพแห่งของ วิธีการในการบรรจุหีบห่อและรายละเอียดทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับแห่งของ ในกรณีที่ของนั้นมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้, จำนวนหีบห่อ เครื่องหมายพิเศษ และหมายเลขของหีบห่อ, น้ำหนักรวม หรือปริมาณแห่งของที่ระบุไว้เป็นอย่างอื่น และคำสั่งที่จำเป็นสำหรับพิธีการทางศุลกากรและพิธีการอื่น

(๒) รายละเอียดของข้อความที่กำหนดไม่ให้มีการเปลี่ยนถ่ายรถ, ค่าธรรมเนียมที่ผู้ส่งตกลงชำระนอกจากค่าธรรมเนียมการรับขน, จำนวนเงินที่ต้องชำระเมื่อมีการส่งมอบของ, การแสดงราคาของ และจำนวนเงินที่แสดงถึงส่วนได้เสียพิเศษในการส่งมอบ, คำสั่งเกี่ยวกับการประกันภัยที่ผู้ส่งให้ไว้แก่ผู้ขนส่ง, กำหนดระยะเวลาดำเนินการขนส่งให้แล้วเสร็จ และรายการของเอกสารที่ได้มอบให้แก่ผู้ขนส่ง

(๓) รายละเอียดหรือคำสั่งอื่นที่ผู้ส่งให้ไว้เพื่อการออกใบตราส่ง หรือเพื่อจดแจ้งไว้ในใบตราส่ง

ถ้าผู้ขนส่งได้จดแจ้งรายละเอียดในใบตราส่งตามที่ผู้ส่งร้องขอดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้ขนส่งได้กระทำการดังกล่าวในนามของผู้ส่ง เว้นแต่ผู้ส่งจะพิสูจน์ได้ว่าผู้ขนส่งจดแจ้งรายละเอียดไม่ถูกต้องไม่ครบถ้วนหรือไม่เพียงพอตามที่ผู้ส่งร้องขอ

ผู้ส่งต้องรับผิดต่อผู้ขนส่งในความเสียหายอันเกิดจากความบกพร่องในการบรรจุหีบห่อไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่ง รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากความบกพร่องในการบรรจุหีบห่อ เว้นแต่ความบกพร่องนั้นจะเห็นประจักษ์ หรือในกรณีที่ความบกพร่องนั้นไม่เห็นประจักษ์แต่ผู้ขนส่งได้รู้ถึงความบกพร่องนั้นในขณะที่รับมอบของ และมิได้บันทึกข้อสงวนนั้นไว้ตามข้อ ๔.๑) (มาตรา ๒๑)

๕.๒) หน้าที่ของผู้ส่ง

(๑) เพื่อประโยชน์แก่พิธีการทางศุลกากรหรือพิธีการอื่น ซึ่งต้องดำเนินการก่อนส่งมอบของ ผู้ส่งต้องแนบเอกสารที่จำเป็นไปกับใบตราส่ง รวมทั้งจัดเอกสารและข้อมูลที่ผู้ขนส่งต้องการให้แก่ผู้ขนส่ง หรือดำเนินการให้ผู้ขนส่งเข้าถึงข้อมูลนั้นได้ โดยผู้ส่งต้องรับผิดต่อผู้ขนส่งในความเสียหายที่เกิดจากความไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนหรือไม่เพียงพอของเอกสารและข้อมูลดังกล่าว เว้นแต่ความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำของผู้ขนส่ง (มาตรา ๒๒)

(๒) **ก่อนที่จะมอบของที่มีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ขนส่ง ผู้ส่งต้องแจ้งสภาพอันตรายแห่งของและข้อควรระวังให้ผู้ขนส่งทราบ** เว้นแต่ผู้ขนส่งได้ทราบถึงสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแห่งของนั้นแล้วในขณะที่รับมอบของ **ถ้าผู้ส่งไม่แจ้งสภาพอันตรายแห่งของและข้อควรระวังให้ผู้ขนส่งทราบ** ผู้ส่งต้องรับผิดต่อผู้ขนส่งในความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายอันเกิดขึ้นหรือเป็นผลจากการขนถ่ายของนั้นลงจากรถ ทำลาย หรือทำให้หมดฤทธิ์ตามความจำเป็นแห่งกรณี (มาตรา ๒๓)

(๓) ในระหว่างที่ของอยู่ในความดูแลของผู้ขนส่ง **แม้ผู้ส่งได้ปฏิบัติแจ้งสภาพอันตรายแห่งของและข้อควรระวังให้ผู้ขนส่งทราบแล้ว และผู้ขนส่งได้ทราบถึงสภาพอันตรายแห่งของนั้นก็ตาม** แต่ถ้าปรากฏในภายหลังว่าของนั้นจะเกิดเป็นอันตรายหรือเสียหายต่อบุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นอย่างแน่ชัด ผู้ขนส่งมีสิทธิขนถ่ายของนั้นลงจากรถ ทำลาย หรือทำให้หมดฤทธิ์ตามความจำเป็นแห่งกรณีได้ โดยไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ส่ง

ในกรณีที่**ผู้ขนส่งไม่ทราบถึงสภาพอันตรายแห่งของและข้อควรระวัง**นอกจากผู้ขนส่งมีสิทธิขนถ่ายของนั้นลงจากรถ ทำลาย หรือทำให้หมดฤทธิ์ตามความจำเป็นแห่งกรณีได้ โดยไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ส่งแล้ว กฎหมายก็ยังได้กำหนดให้ผู้ขนส่งมีสิทธิเรียกร้องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจากผู้ส่งด้วย (มาตรา ๒๔)

๕.๓) สิทธิในการเปลี่ยนแปลงการขนส่ง (มาตรา ๒๕)

ในระหว่างที่ของอยู่ในความดูแลของผู้ขนส่ง ผู้ส่งมีสิทธิสั่งให้ผู้ขนส่งเปลี่ยนแปลงการขนส่ง โดยหยุดการขนส่ง ส่งของกลับคืนสถานที่รับมอบของ เปลี่ยนสถานที่ส่งมอบของ หรือส่งมอบของแก่ผู้รับตราส่งอื่นที่มิใช่ผู้รับตราส่งซึ่งระบุไว้ในใบตราส่ง แต่ในกรณีที่การเปลี่ยนแปลงนั้นไม่อยู่ในวิสัยที่สามารถดำเนินการได้ ผู้ขนส่งต้องแจ้งผู้ส่งทราบโดยทันทีเพื่อทำความตกลงใหม่ หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้ส่งของกลับคืนสถานที่รับมอบของ

ความในข้อ ๕.๓) นี้ไม่ใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้ส่งได้กำหนดไว้ในใบตราส่งให้ผู้รับตราส่งเป็นผู้มีสิทธิในการจัดการของนับแต่เวลาที่ได้มีการออกใบตราส่ง

๕.๔) เหตุที่ทำให้สิทธิในการเปลี่ยนแปลงการขนส่งของผู้ส่งตามข้อ ๕.๓) สิ้นสุดลง (มาตรา ๒๖)

สิทธิของผู้ส่งในการเปลี่ยนแปลงการขนส่งย่อมสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ของไปถึงสถานที่ที่ระบุให้ส่งมอบ และผู้รับตราส่งได้เรียกให้ผู้ขนส่งส่งมอบของนั้น หรือเรียกให้ผู้ขนส่งมอบใบตราส่งฉบับที่สองและได้รับมอบใบตราส่งนั้นแล้ว หรือ

(๒) มีการส่งมอบของให้แก่ผู้รับตราส่ง

ทั้งนี้ เมื่อสิทธิของผู้ส่งสิ้นสุดลงแล้ว ให้ผู้ขนส่งปฏิบัติตามคำสั่งของผู้รับตราส่ง

๕.๕) การโต้แย้งการรับมอบของของผู้รับตราส่ง (มาตรา ๒๗)

เมื่อผู้รับตราส่งได้รับมอบของ **หากเห็นประจักษ์ว่าของนั้นได้สูญหายบางส่วนหรือเสียหาย** ผู้รับตราส่งต้องโต้แย้งเป็นหนังสือแก่ผู้ขนส่งถึงการสูญหายหรือสภาพแห่งของที่เสียหายในขณะที่รับมอบของ หากการสูญหายบางส่วนหรือเสียหายนั้นไม่เห็นประจักษ์ ผู้รับตราส่งต้องโต้แย้งเป็นหนังสือต่อผู้ขนส่งภายใน ๗ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับมอบของ

ในกรณีที่ผู้รับตราส่งมิได้โต้แย้งเป็นหนังสือ ให้สันนิษฐานว่าผู้ขนส่งได้ส่งมอบของถูกต้องตามที่ระบุไว้ในใบตราส่ง

๖) ความรับผิดและข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ขนส่ง (หมวด ๔ มาตรา ๒๘ ถึง มาตรา ๓๓)

๖.๑) ความรับผิดของผู้ขนส่ง

ก. กรณีของสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า (มาตรา ๒๘)

ผู้ขนส่งต้องรับผิดต่อผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง แล้วแต่กรณี ในการที่ของสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า ซึ่งได้เกิดขึ้นตั้งแต่ผู้ขนส่งได้รับมอบของจนถึงเวลาที่ได้ส่งมอบของนั้น ซึ่ง**การส่งมอบชักช้า** คือ ผู้ขนส่งไม่สามารถส่งมอบของได้ภายในเวลาที่กำหนด หรือผู้ขนส่งไม่สามารถส่งมอบของได้ภายในเวลาอันควรในกรณีที่มิได้กำหนดเวลาส่งมอบไว้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

ข. กรณีล่วงพ้นกำหนดเวลาส่งมอบของหรือกำหนดเวลาอันควรที่จะส่งมอบของ (มาตรา ๒๙)

ในกรณีที่ได้ล่วงพ้นกำหนดเวลาส่งมอบของหรือกำหนดเวลาอันควรที่จะส่งมอบของ แล้วแต่กรณี ให้ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งมีสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) รับของ

(๒) รับของและเรียกค่าเสียหายอันเป็นผลมาจากการส่งมอบชักช้า หรือ

(๓) ไม่รับของและเรียกค่าเสียหายอันเป็นผลมาจากการส่งมอบชักช้า

ในกรณีที่กำหนดเวลาส่งมอบของได้ล่วงพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐ วันนับแต่วันครบกำหนดเวลาส่งมอบของ หรือกำหนดเวลาอันควรที่จะส่งมอบของได้ล่วงพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า ๖๐ วันนับแต่วันที่ผู้ขนส่งได้รับมอบของนั้น ให้ถือว่าของนั้นได้สูญหายโดยสิ้นเชิง ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเสมือนว่าของนั้นได้สูญหายโดยสิ้นเชิง เว้นแต่จะปรากฏหลักฐานแสดงให้เห็นว่าของนั้นยังมิได้สูญหาย

ถ้าผู้ขนส่งได้ของนั้นมาภายหลังพ้นกำหนดเวลาส่งมอบของหรือกำหนดเวลาอันควรที่จะส่งมอบของดังกล่าว ให้ผู้ขนส่งแจ้งให้ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งทราบ **หากผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งประสงค์จะรับของนั้น** ให้ผู้ขนส่งส่งมอบของให้ **หากผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งได้รับค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว** ให้บุคคลดังกล่าวแล้วแต่กรณี คืนค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ขนส่ง แต่ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในความสูญหายบางส่วน ความเสียหาย หรือการส่งมอบชักช้า และหากผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งไม่ใช้สิทธิของตนภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการได้ของนั้นมา ให้ผู้ขนส่งมีสิทธิจัดการของตามกฎหมายที่บังคับใช้ ณ สถานที่ที่ของนั้นอยู่

ค. ความเสียหายอันเกิดจากการกระทำหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญา (มาตรา ๓๐)

ผู้ขนส่งต้องรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากการกระทำหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาของลูกจ้างและตัวแทนของตน รวมทั้งผู้ขนส่งช่วง

ทั้งนี้ ผู้ขนส่งจะอ้างเหตุสภาพบกพร่องของรถที่ใช้ในการรับขนเพื่อให้ตนหลุดพ้นจากความรับผิดมิได้ (มาตรา ๓๑)

๖.๒) ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ขนส่ง

๖.๒.๑) ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดในการที่ของสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า หากพิสูจน์ได้ว่า**การสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้านั้นเกิดขึ้นหรือเป็นผลจากเหตุ** ดังต่อไปนี้

(๑) เหตุสุดวิสัย

(๒) สภาพแห่งของนั้นเอง

(๓) การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง หรือ

(๔) การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง แล้วแต่กรณี เว้นแต่เป็นผลจากการกระทำหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือความประมาทเลินเล่อของผู้ขนส่ง หรือบุคคลที่ผู้ขนส่งต้องร่วมรับผิด กล่าวคือ ลูกจ้างและตัวแทนของผู้ขนส่ง รวมทั้งผู้ขนส่งช่วงซึ่งกระทำการดังกล่าวด้วย (มาตรา ๓๒)

๖.๒.๒) ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดในการที่ของสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า หากพิสูจน์ได้ว่า**การสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้านั้น เกิดขึ้นหรือเป็นผลจากสภาพความเสี่ยงภัยพิเศษ** ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ส่งได้มอบของโดยไม่บรรจุหีบห่อ หรือสภาพหีบห่อบกพร่องหรือไม่เหมาะสม อันทำให้ของนั้นเสื่อมสภาพหรือเสียหาย

(๒) ผู้ส่งได้มอบของโดยไม่ทำเครื่องหมาย หรือไม่ระบุจำนวนหีบห่อให้ชัดเจนหรือให้ครบถ้วน

(๓) การใช้รถที่ไม่มีวัสดุคลุมสินค้า ซึ่งได้ตกลงและได้จดแจ้งในใบตราส่ง เว้นแต่ปรากฏว่าของนั้นมีปริมาณลดลงอย่างผิดปกติหรือของที่เป็นหีบห่อสูญหาย

(๔) การยกขน การบรรทุก การจัดเรียง หรือการขนถ่ายของซึ่งได้กระทำโดยผู้ส่ง ผู้รับตราส่งหรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าว

(๕) การขนส่งของที่ง่ายต่อความสูญหาย หรือเสียหายโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการแตกหัก เป็นสนิม เน่าเปื่อย แห้ง รั่ว หรือการกระทำของแมลงหรือสัตว์อื่น ทั้งนี้ ถ้าการขนส่งนั้นได้ใช้รถที่มีอุปกรณ์พิเศษเพื่อควบคุมอุณหภูมิหรือความชื้นของอากาศ ผู้ขนส่งต้องพิสูจน์ด้วยว่าตนได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่พึงกระทำในการใช้และบำรุงรักษาอุปกรณ์นั้น รวมทั้งตามคำสั่งพิเศษที่ตนได้รับมาครบถ้วนแล้ว หรือ

(๖) การรับขนปศุสัตว์ โดยผู้ขนส่งต้องพิสูจน์ด้วยว่าตนได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่พึงกระทำ รวมทั้งตามคำสั่งพิเศษที่ตนได้รับมาครบถ้วนแล้ว (มาตรา ๓๓)

๗) การคำนวณค่าสินไหมทดแทนและข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง (หมวด ๕ มาตรา ๓๔ ถึงมาตรา ๓๗)

๗.๑) การคำนวณค่าสินไหมทดแทน (มาตรา ๓๔)

(๑) **ในกรณีของที่รับขนสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า** ให้ผู้ขนส่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง

(๒) **การคำนวณค่าสินไหมทดแทนในกรณีของที่รับขนสูญหายหรือเสียหาย** ให้คำนวณจากราคาตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า หากไม่มีราคาดังกล่าวให้คำนวณตามราคาตลาดในขณะนั้น แต่ถ้าไม่มีทั้งราคาตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าและราคาตลาด ให้คำนวณตามราคาปกติแห่งของนั้น ณ สถานที่และเวลาที่ผู้ขนส่งได้รับมอบของ

(๓) **ในกรณีที่ของสูญหายสิ้นเชิง** ผู้ขนส่งต้องชดใช้ค่าธรรมเนียมการรับขน และค่าภาษีอากรเต็มตามจำนวนเพิ่มด้วย แต่หากของนั้นได้สูญหายบางส่วน ให้ผู้ขนส่งชดใช้ตามส่วนแห่งของที่สูญหาย

๗.๒) ข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง (มาตรา ๓๖)

(๑) ในกรณีของที่รับขนสูญหายหรือเสียหายไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้จำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งไว้ไม่เกินกิโลกรัมละ ๘.๓๓ หน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินต่อน้ำหนักทั้งหมดแห่งของที่สูญหายหรือเสียหายนั้น

(๒) ในกรณีที่มีการส่งมอบชักช้า ให้จำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งไว้ไม่เกินค่าธรรมเนียมการรับขน

ข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งตามข้อ ๗.๒) (๑) และ(๒) นี้ มิให้นำมาใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้ส่งได้แจ้งราคาของไว้ก่อนที่ผู้ขนส่งรับมอบของ พร้อมทั้งได้ชำระค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมตามจำนวนที่ตกลงกับผู้ขนส่ง โดยได้แสดงราคาของไว้ในใบตราส่งแล้ว ให้ผู้ขนส่งรับผิดเท่าราคาที่แสดงไว้ในใบตราส่ง หรือตามส่วนที่สูญหายหรือเสียหาย แล้วแต่กรณี

(๒) เมื่อผู้ส่งแจ้งจำนวนเงินส่วนได้เสียพิเศษอันเนื่องจากของนั้นอาจสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า ก่อนที่ผู้ขนส่งรับมอบของ พร้อมทั้งได้ชำระค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมตามจำนวนที่ตกลงกับผู้ขนส่ง โดยได้แสดงจำนวนเงินส่วนได้เสียพิเศษไว้ในใบตราส่งแล้ว ให้ผู้ขนส่งรับผิดเพื่อความเสียหายอื่นซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ทั้งนี้ ไม่เกินจำนวนเงินส่วนได้เสียพิเศษที่แสดงไว้ในใบตราส่ง

(๓) เมื่อการสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้าที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลจากการที่ผู้ขนส่ง ลูกจ้าง หรือตัวแทนของผู้ขนส่ง หรือผู้ขนส่งช่วงกระทำการโดยเจตนาให้เกิดการสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า หรือละเลยไม่เอาใจใส่ ทั้งที่รู้ว่าการสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้านั้นอาจเกิดขึ้นได้ ให้ผู้ขนส่งรับผิดต่อผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งตามความเสียหายที่แท้จริง (มาตรา ๓๗)

๘) การใช้สิทธิเรียกร้องและการระงับข้อพิพาท (หมวด ๖ มาตรา ๓๘ ถึงมาตรา ๔๓)

๘.๑) การใช้สิทธิเรียกร้อง (มาตรา ๓๘)

การใช้สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นจากการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศตามกฎหมายนี้ ให้หมายรวมถึงการใช้สิทธิเรียกร้องต่อลูกจ้าง ตัวแทน หรือผู้ขนส่งช่วงด้วยไม่ว่าสิทธิเรียกร้องนั้นมาจากมูลสัญญาหรือมูลละเมิด โดยที่ลูกจ้าง ตัวแทน หรือผู้ขนส่งช่วงมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ของผู้ขนส่งตามที่กำหนดในกฎหมายนี้ขึ้นต่อสู้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องได้

๘.๒) ศาลและเขตอำนาจของศาล (มาตรา ๓๙)

ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเป็นศาลที่มีเขตอำนาจตามกฎหมายนี้

โจทก์อาจฟ้องคดีอันเกิดจากการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศไม่ว่าจะมีมูลจากสัญญาหรือมูลละเมิด โดยยื่นต่อศาลในประเทศที่มีความตกลงกับ

ประเทศไทยเกี่ยวกับการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดีดังกล่าวตามกฎหมายของประเทศนั้นได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ศาลในประเทศที่เป็นจุดเริ่มต้นหรือจุดปลายทางของการรับขนของ

(๒) ศาลในประเทศที่ของสูญหายหรือเกิดความเสียหายขึ้น

(๓) ศาลในประเทศที่เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของผู้ขนส่ง

(๔) ศาลในประเทศที่โจทก์มีภูมิลำเนา

อำนาจในการสั่งรวมพิจารณาคดีของศาล (มาตรา ๔๐)

ในกรณีที่คู่สัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศได้ฟ้องคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องตามมูลสัญญาและมูลละเมิด หรือเฉพาะมูลละเมิดต่อศาลที่มีเขตอำนาจตามกฎหมายนี้แล้ว หากบุคคลภายนอกซึ่งได้รับความเสียหายจากการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศในมูลละเมิดเดียวกัน ได้ฟ้องคู่สัญญาต่อศาลอื่นที่มีเขตอำนาจ และศาลนั้นเห็นสมควรให้พิจารณาคดีรวมกัน หรือบุคคลภายนอกร้องขอไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก่อนที่ศาลมีคำพิพากษา และถ้าศาลเห็นว่าคดีเหล่านั้นเกี่ยวเนื่องกันก็ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้โอนคดีดังกล่าวไปรวมพิจารณากับคดีระหว่างคู่สัญญาต่อศาลที่มีเขตอำนาจตามกฎหมายนี้ได้ แต่ศาลจะมีคำสั่งก่อนที่จะได้รับความยินยอมจากศาลที่มีเขตอำนาจตามกฎหมายนี้มิได้

๘.๓) การระงับข้อพิพาท (มาตรา ๔๑)

คู่สัญญาอาจตกลงเป็นหนังสือให้ระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

๘.๔) อายุความของการใช้สิทธิเรียกร้อง (มาตรา ๔๒)

บรรดาสิทธิเรียกร้องอันเกิดจากการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศไม่ว่าจะมีมูลจากสัญญาหรือมูลละเมิด ให้มีกำหนดอายุความ ๑ ปี โดยการนับอายุความกรณีของสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า ให้เริ่มนับดังต่อไปนี้

(๑) กรณีของสูญหายบางส่วน เสียหาย หรือส่งมอบชักช้า ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้ขนส่งได้ส่งมอบของให้แก่ผู้รับตราส่ง

(๒) กรณีของสูญหายสิ้นเชิง ให้เริ่มนับตั้งแต่เมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันครบกำหนดเวลาส่งมอบของ หรือหากไม่มีกำหนดวันส่งมอบของ ให้เริ่มนับตั้งแต่เมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันที่ผู้ขนส่งได้รับมอบของจากผู้ส่ง

การนับอายุความในกรณีอื่นนอกจากการนับอายุความใน (๑) หรือ (๒) ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ทั้งนี้ สิทธิเรียกร้องอันเกิดจากการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศไม่ว่าจะมีมูลอันเกิดจากสัญญาหรือมูลละเมิดอันเกิดจากการกระทำหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้ขนส่ง ลูกจ้าง ตัวแทน หรือผู้ขนส่งช่วง ให้มีกำหนดอายุความ ๓ ปีนับตั้งแต่วันครบกำหนดเวลาส่งมอบของ หรือหากไม่มีกำหนดวัน

ส่งมอบของ ให้เริ่มนับตั้งแต่เมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันที่ผู้ขนส่งได้รับมอบของจากผู้ส่ง (มาตรา ๔๓)

๙) บทเฉพาะกาล

กฎหมายนี้ไม่ใช้บังคับแก่สัญญารับขนของทางถนนระหว่างประเทศที่ผู้ขนส่งได้รับมอบของไว้แล้วก่อนวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๗ (มาตรา ๔๔)

หมายเหตุ :-

- พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
- พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป)